

1. Sexto limita l. 46. Taur. ut non procedat, quando possessor oppidi, quod est in majoratu, emit in eo aliquam aeram, in qua facit fortalium, seu aliquam domum, quia loquitur de factis in re, que erat majoratus. Sic Burgos de Paz junior q. 7. r. 25. Caftilo l. 46. Taur. gloss. i. vers. si tamen pifofor.

2. Septimo limita l. 46. Taur. ut procedat in adficitur quis in rebus, que auct sunt majoratus; seorsim si polles in corporeum, ut late probat Burgos de Paz junior q. 7. r. 25. num. 26.

3. Octavo aliqui limitant l. 46. Taur. ut procedat, quando expensa fuerit modica, vel latenter medioris, habita conſideratione ad qualitatem, & redditus majoratus, & ad filios, quos habuerit, & deficere, fecerit quando ei magna his consideratis. Si late probat Burgos de Paz junior q. 7. r. 25. et sequentia, Palacio Ruiz lib. 46. Taur. numer. 3. Caftilo ibi, gloss. 1. Pinellus de brachis materialis, lib. 1. part. 2. numer. 27. Gutierrez lib. 2. praf. quaf. 83. in fine, limitans cum Pinello, quando inde relata notabiles utilitas successori majoratus. Et videtur teneri Mores de majoratu, l. 2. p. 9. 10. num. 24. Sed hanc bene reprobat Avendano l. 46. Taur. gloss. 6. n. 6. & Joan. Garcia de coniug. ac quaf., num. 36. Barthola et al. f. 1. p. 2. n. 16.

4. Nono non habet locum l. 46. Taur. quando vir facit dictas expensas ex dote uxoris; tunc enim uxor potest reprobare dictas expansas a successoribus majoratus, quia locutio in bonis acquiesce, constant matrimonio. Si tenet factum probans Burgos de Paz junior quaf. 7. civili. a. numer. 51. Gutierrez lib. 2. praf. quaf. 84. in fine. Joan. Garcia de expensis cap. 13. numer. 48. limitant Burgos numer. 53. nisi uxor contentetur, ut vir doceat confirmare in predictis adficiis; & numer. 56. dicit hoc esse intelligendum, nisi ipsa mulier remanecet pauper, & abfue dote alia, quia tunc et non prejudicavit talis contentus, quia est donatio omnium bonorum, contra l. 69. Taur. que est lib. 5. titul. 1. 8. recipit, & largissime ibi hoc probat.

5. Decimo non procedit l. 46. Taur. quando vir fecit predictas expensas, & molioramenta in majoratu uxoris: tunc enim heredes viri polent petere dictas expensas ab ipsa uxori, vel ab alio successoribus in dicto majoratu. Sic Burgos de Paz junior q. 7. titul. 1. p. 61. latissime probans. Nec similiter, quando uxor fecit in proprio majoratu. Barthola et al. f. 1. p. 2. n. 122. in fine.

6. Alias limitationes vide duobus dubiis sequentibus.
7. Tandem nota, quod in omnibus casibus, in quibus dimicimus, utque heredes majoratus possessoris non posse reprobare adficiis tollere facta, poterunt ex eisdem adficiis tollere facta, quae ab aliis ipsam rerundamento tollit postum, ita ut non remaneant res deteriores, quam si a principio facta non huiusmodi adficiis, l. 1. in fine, f. 1. de rei vendite, nisi majoratus successor tantum vellet preclarare; quantum ex eius rebus ex molioramentis ablatis habentur, vel percepti essent uxor, seu heredes predicti majoratus, & libera summa subiecta generali hypothese. At Avendano n. 7. utramque reprobatur, dicentes nos posse procedere ad recuperandum ex bonis majoratus, nisi prius excusis bonis liberis, & num. 9. hoc extudit, etiam si per bonis liberis esset controviria, & late probat.

8. Prima tamen limitatio conclusio posta supra intelligitur quando superflue bona libera habilia, scilicet ex quibus testator liberis disponere poterat, si enim ex omnia debita solvenda ex ea legitima, sed pro rata etiatis per solvenda ex bonis majoratus. Sic aliqui jurisprudenti docti.

9. Secunda limitanda est conclusio, quando debita contrafacta sunt ab ipso majoratus institutore, antequam majoratus, vel molioratus fuerit irrevocabilis, uno ex tribus modis contentis l. 17. Taur. nam si post contraria sunt, non amplius tenetur successor ab illa, quam ab debita contrafacta a quovis majoratus possessor, qui ejus institutor non sit. Ratio, quia ubi semel majoratus irrevocabilis constituit, non potest amplius illum hypothecare, aut vendere, &c. Sic Ant. Gomez, Padilla, Gutierrez, Lopez supra, Molina lib. 1. de primog. c. 10. numer. 21. Mores tradit. de majoratu, l. 1. p. 9. 24. num. 35. Matienzo dist. 3. n. 21. Avendano l. 21. Taur. gl. 1. n. 15. 16. licet Angulo de Molina, l. 5. gl. 4. n. 2. credit debita quantumcumque posteriora. Ex prelatore irrevocabili esse deducenda, quia molioratus tertii, & quinque regulanda est ex quantitate bonorum, quia superflue tempore mortis, quantumvis irrevocabili facta sit, iuxta l. 19. et 23. Taur. ergo necessario debent ex ea deduci debita post contrafacta. Sed respondet ibi Avendano, quod debet regulari secundum tempus mortis, deductus debitis ante moliorationem irrevocabilem contrafactis, & non aliis possere contraxis, quia cum quantitas quocunq; licet incerta esset, a dominio moliorationis tempore, quo facta est irrevocabilis, exire nulla ratione potest minui.

10. Sed quid dicendum, quando debita non sunt contrafacta a primo institutore majoratus, sed ab aliis possessoribus, ex tenetur successor ea solvere. Quidam dicunt teneri, quia l. 4. tit. 5. p. 2. vers. f. 1. de donari. & 16. n. 14. Padilla l. unum ex familia, & si de factis, n. 7. de legat. 2. Tirrag. trax. de primog. 9. 35. & 7. 1. 6. gloss. 2. n. 21. Anton. Gomez, l. 40. Taur. n. 72. Peralta l. 3. f. qui factum est. f. 1. de factis, & omnes.

11. Amplius, etiam majoratus institutus ex tertio, & quinto bonorum, quia prelegatus tertii, & quinti te-

tenent Oldadrus cons. 94. num. 16. Lecirier lib. 2. de primog. 9. 5. n. 3. Caftillo, l. 40. Taur. n. 26. Cifuentes ibi, c. 16. Bozrini deſc. 264. num. 21. Albericus, Lucas de Perna, Anchard quos refert cum aliis Matienzo ubi infra, Panorm. cons. 12. lib. 1. & cons. 3. l. 2. Tirrag. de jure primogeniture, quaf. 35. n. 3. 25. 26. 27.

11. Secunda tamen conclusio sit. Non tenetur successor majoratus solvere debita, quia non ab institutore majoratus, sed ab aliis possessoribus contrafacta sunt. Ratio, quia hic possessor non majoratus tantum est electus, & nominatus ab ipso primo fundatore, & illi tantum succedit. 1. unum ex familia, & ipsum Collegium Societatis, & perpeſum in illa remanebet: quod si illam deficeret, ex ipso hereditatem amitteret, & proprieatem reliquit alla legata, quia Collegium tam libet, quia lice mota per tentationem judicis compulsum fuit Collegium, omnia bona hereditatis, tradere legari, præter domum: nunc autem superfluit alia debita defundi, dubitatum est, an Collegium teneatur solvere prædicta, & videlicet. Quidam canonicus institutus Collegium quoddam Societatis hereditatem suorum bonorum, sub ea conditione, ut in eius modo relictum Ecclesia, & ipsum Collegium Societatis, & perpeſum in illa remanebet: quod si illam deficeret, ex ipso hereditatem amitteret, & proprieatem reliquit alla legata, quia Collegium tam libet, quia lice mota per tentationem judicis compulsum fuit Collegium, omnia bona hereditatis, tradere legari, præter domum: nunc autem superfluit alia debita defundi, dubitatum est, an Collegium teneatur solvere prædicta, & a potius legari. Respondeo hoc fusile, veluti quoddam vinculum illius domus, quod praedictus canonicus institutus, liquidem illam domum remanebit, ut in ea Ecclesia, & Collegium perpeſum remaneant, & conquegner eius alienationem prohibuit: unde quod attinet ad debita solvenda, regulandum est, si sunt debita cuiusdam alterius institutoris majoratus, & ad quia teneat successor, nisi superfluit alia bona libera, & alia bonis liberis exstantibus, non tenetur, l. pater filium, f. de legat. 3. ut boni Molina, & alii citati, ut super diximus. Unde cum præter dictam domum remanerint alia bona libera prædicti canonici, ex quibus soluta fuerunt legata, ex his bonis tenetur legatus prædicta debita solvere. Quod si prædicta bona non sufficiat, quod super debiti, solvendum est a Collegio, quod est hæc hereditas illius vinculi, & præterea caſu, quo legatus non habebat, unde solvant, vel bona fide infumpserint, nec facili sunt locupletiores, cum possessor bonae fidei tantum teneat restitutus, in quantum factus est locupletor, tenebatur heres, quia alter, scilicet creditor, circa cupam sicut non teneat amittere pecuniam sibi credidit. Sic dadi Jurisperit, & Theologo a me confundit.

12. Tercia, ut etiam habeat verum in Rege, non enim tenetur solvere debita predecessoris: sed l. Particula pro parte contraria citatum respondit DD. citandi communiter, quod intelligentib; de bene esse, & debito honoribus, quod significat verbum debet, potius, c. 1. cum gloss. de debito, impub. vel intelligitur, quando Rex successor in aliis bonis liberis. Sit contra Acosta supra, de successione Regum, n. 9. & Joan. Garcia de expensis, c. 16. a. num. 15. usque ad 33. tenet Panorm. lib. 7. Molina n. 30. Greg. Lopez ibid. Ant. Gomez dist. num. 72. Avendano d. gloss. 9. n. 23. Matienzo n. 19. Peralta l. 3. f. qui fidicommisam, n. 138. ff. 1. bated, &c.

13. Secundo ait Matienzo non teneri successorem majoratus solvere hac debita pecunia, si ea non abundet, sed ex redditibus majoratus, relidis sibi congruis alimentis.

14. Tertio addit Quesada numer. 23. esse veram hanc sententiam, licet creditor non mutaret pecunias, ut expedit in utilitatem majoratus, immo crederet male expeditas, si ver in utilitatem majoratus expeditas sunt: idem dicit n. 31. quando revera possessor majoratus in utilitatem ipsius expedit: at verò res majoratus protector facta non est, quia res facta pretiosior, & utilior est, coquid non est facta posterior, & utilior est, lib. in papilla, f. de solut. & n. 35. limitat, quando pecunia non est amplius mutata, quam necessaria pro majorato sit; quia si indiget milie, & infulpia duo milie, non tenetur nisi ad milie.

15. Secunda sententia docet, non teneri successorem majoratus ad hac debita, licet ad utilitatem perpetuam majoratus contrafacta sit, nisi essent contrafacta propter preciam necessitatem conservationis majoratus; quia, nisi ea adficiantur, res, quibus adhæret majoratus necessario derident, & in hac revera pecunia illa consumpta fuit, nec amplior.

16. Tercia tamen conclusio limitatur primò, nisi debita essent parva, & tangent exoneracionem animæ defuncti. Sic Padilla ibi, num. 10. Matienzo n. 19. & Joan. Garcia de expensis, c. 16. n. 35. sed merito hoc reprobatur Molina dist. 6. 10. num. 34.

17. Secundo limitatur, nisi sit impensa funeris, quia hanc tenetur successor majoratus per solvere, nisi sint alia bona. Sic Padilla numer. 11. Matienzo num. 19. & 23. Joan. Garcia cap. 16. num. 33. Sed hanc merito reprobatur Molina numer. 33.

18. Tertiò limitatur, nisi debita sint contrafacta pro necessitate solvitatione ultimi possessoris majoratus, quia successor in beneficio tenetur ad debita contrafacta pro solvitatione persona sui prædecessoris, ut docet Panorm. c. expensum, n. 5. de pignor. & c. 5. quoniam, n. 2. de solut. Sic Padilla supra, n. 11.

19. Sed hanc rejecit Matienzo n. 32. quia vel prædecessor habebat redditus sufficientes ad se solvendum, & male consumpti, & tunc non est æquum, ut successor solvatur personas: vel non habebat, & tunc non est æquum, successorem, qui se commodè alere nequit, prout non poterat prædecessor, debitorum aliorum solutione gravari.

20. De eadem limitatione dubitat Peralta supra, n. 132. & concludit eam esse intelligendam eo tantum causa, quando debita contrafacta sunt, modo prius contrafacta sunt, quam facta sint melioramenta. Ratio, quia lib. 46. Taur. tantum loquitur in filio, & uxore, qui propriè creditoris non sunt, sed improropriè, & ex iure humano, ille legitimus, hec medicatus lucrorum: cui juri Princeps legi derogare potest; quare non est, cur extendatur ad reliquias creditoribus, qui vere creditoribus sunt, & jure naturæ est eis solvendum. Item quia successor majoratus tenetur solvere debita fundatoris contrafacta ante fundationem irrevocabilem ipsius, ut diximus: sed majoratus, qui est de talibus expensis, est novus majoratus ordinatus per lib. 46. Taur. ex ipso quod tales expensis sunt, & sic post alia debita contrafacta: ergo, Hanc, que ceteris probabilior est, tenet Gutierrez lib. 2. praf. quaf. 84. numer. 2. Burgos de Paz junior quaf. 7. civili. a. numer. 42. usque ad 51. & sic dicit numer. 45. quod non tantum primus successor, sed omnes conquegner successores adstricti sunt ad id, donec integrè talis debita per solviantur.

21. Adverte hic, quod notavimus dub. precedenti in fine, nempe quando non possunt recuperari expensis, posse tolli melioramenta, ut ibi explicavi.

22. Tandem nota decimatione cuiusdam casus, nempe majoratus possessor, qui bona majoratus, super quibus erat annus redditus regia facultate impositus, ab eodem anno redditu illam redimendo liberavit, posse abfue nova regia facultate super eidem bonis majoratus alli creditoris cumdeum census imponere, & ejusdem majoratus successores perpetuè ad hancmodi census solutionem obligatos relinqueri: quod enim possit, videtur aperte probare pater filium, in principio, digestus de legat. 3. & ratio huius legis, quam redditus Bartolus ibi, numer. 1. At dicendum est, hoc posse fieri, quando tempore, quo debitum à majoratus possessor solvebatur, vel ante solutionem ea lege, ac patiōne solutum fuerit, ut res majoratus ei, à quo pecuniam mutuam accepit, vel alteri procedam quan-

titudo.

23. Tercia sententia, & omnes fatis probables.

24. Primo tenet teneri successorem ea solvere; quia qui sententiam, sentire debet & dammum: sed hac debita cedunt in commodum ipsius successoris majoratus: ergo tenetur ea solvere. Ponit exemplum Perez ubi infra, ut si possessor majoratus contraxis debita ad litigandum pro defensione aliquis prædicti majoratus, vel si pecuniam confundpta est in redemptione tributi constituta super majoratu. Hanc tenet Joan. Garcia dist. cap. 16. num. 10. & 14. Anton. Gomez lib. 40. Taur. numer. 72. Perez lib. 5. ordin. titul. 4. lib. pag. 168. col. 2. Gregor. Lopez lib. 4. titul. 15. part. 7b. Sanchez Consil. Moral. Tom. II.

ciate obligata remaneant; tunc enim cum haec obligatio ea lege facta fuerit, ut obligatio prima non finiatur, sed in alterum transfundatur; simirum si ex ea obligatione bona majoratus remaneant obligata secundo creditori, sicut primo obligata, atque hypothecata fuerant; fucus vero quando debitum simpliciter, & sine tali solutione solvantur eis; quia cum ex hac solutione actio omnino perempta sit, non poterit majoratus possessor pro illo debito perempto, atque extinto amplius abesse nostra regia facultate obligare. Sic Molina lib. 2. de primis. cap. 10. numer. 27.

DUBIUM XXXII.

An possidens bona fide predium aliquod vinculo majoratus subjectum, quia scilicet bona fide emit a possidente majoratus, illudque bona fide propriis expensis redditus melius, posse a majoratus successore pretium, quo emit, ac meliorationis expensas exigere, prediumque retinere, donec sibi soloventur.

* Supponenda sunt aliquog fundamenta.

Primum est, expensa sunt in tripli differentia: quedam sunt necessariae, quae, scilicet si facta non essent, res periret, vel deterior fieret; alia utiles, scilicet sine quibus res non periret, nec deterior fieret, et meliorem rem faciunt, & ex qua aptiores redditus acquiruntur: alia voluntaria, quae scilicet speciem tantum ornant, non fructus augent, ut pictura, &c. Sic habetur expressio i. impensa, ss. de verb. signif. l. utilis, ss. de pecc. bar. l. 1. & 2. & sequentibus, ss. de impensis in rebus dist. lib. 44. titul. 2. part. 3. & docent Sylof. verbo expensa, quies. 1. Tab. quies. 1. Angel. & Armill. num. 5. Joan. Garcia de expensis, cap. 1. quies. 10.

Nota, quod utilitas haec expensarum non ex possidente rependente est, sed ex domino, & sic si perfecta qualitate domini expensa sunt inutilis, etiam si possidente utilitas sint, dicenda sunt inutilis, l. Titulus, ss. de rei. emp. & vend. l. si foris, de pignor. act. S. Joan. Garcia ibi, numer. 30. Sarmiento lib. 1. foliis. cap. 10. numer. 6. & ponit exemplum, v. g. pauperi quid utilitatis afferat sumptuosum, & magnificum adibicum, cuius impensis dividunt omnia bonis vix solvere potest? Et concludit quod quoties in damnatione, vel in dominio rei, vel in qui bona fide impendit, etiam si poterit, potior est causa domini, lib. in fundo, ss. de vendicatu.

Secundum fundamentum sit, ne paucis eadem repetamus, quoties possidente bona, vel male fidei permittitur abrario adibicorum, seu meliorationum, id intelligentur, et quoad ea, quae abesse facta est, ut sit ratio solvendum, tolli possunt, ita non remaneat res deterior, quam si a principio facta non fuissent dicta melioramenta: & tunc adhuc non potest abraderi, si vel dominus, veram estimationem, quam ex dictis melioramentis ablati habiturus est, solvere, ut constat ex lib. 41. & 44. tit. 28. part. 3. & tenet alios Doctores referentes Molina l. 1. de primis. 16. n. 16. Burgos de Piaz quies. civili. n. 68. tit. 71. Anton. Gomez l. 26. Taur. n. 2. Menochius de recuper. possess. remedio. 15. numer. 517. Nazarr. lib. 4. de restit. cap. 1. numer. 34. fol. 248. Sylof. verbo expensa quies. 4. Tabien. ibi quies. 2. Angel. & Armill. n. 3.

Nota quod Anton. Gomez ibi, limitat hoc per dictam lib. in fundo, ut habeat verum in his tribus casibus. Primum est, si eas dominus alias erat facturas. Secundum, si illico erat ipsum rem utiior melioratum vendituras, ne dominus commodum cum aliena jactura reportet. Tertius est, si fit diversus, & habeat, unde dictas expensas solvere possit; alias (inquit Antonius Gomez) non potest eas repeterre, sed permittitur abrario sine detrimento prioris flatus. Et quod, quando non potest ob papaveratum solvere, tantum permittatur abrario, si potest sine detrimento rei haberet lib. 41. titul. 28. part. 3. & docent etiam Matienzo, Sylof. Tabien. Angel. Armill. citati hoc 4. fundamento, Menoch. illi remedio 15. numer. 523. & refert Bartol. in fundo, ss. de rei vendic. numer. 8. in fine, & aliis, & Joan. Garcia, licet ubi citatus est in hoc fundo mentionat dictos tres causas possitos esse dicti lib. in fundo non ad limitandas regulam, sed causa exempli tantum: at 17. 6. numer. videtur admittere hunc casum, & sic dicit cum Alvaro Valafex 1. part. de luce empt. quies. 25. numer. 10. quod quando dominus est pauper, & sine detrimento abrario nequeunt expensas, debet faletem ex redditibus annuis quotannis solvere, donec solvat totam quantitatem, vel ad rationem unius pro quatuordecim respectu totius summaz meliorationum, donec integrum solvat: licet dicit Joan. Garcia esse durum, cum non tenetur possessor suas expensas minutatim accipere, sed integras: & Sylof. Tabien. Angel. Armill. ibid. dicunt, quod si sine rei lassone abradi non possint melioramenta, solvet ea dominus, vel rem vendet meliorantem.

Secundum nota, quod ha expensas repetendas sunt secundum valorem temporis restitutions, non vero tempore, quo sunt facte; id est, cum fundus melioratus restituatur domino, reddere debet dominus impensis meliorationis secundum tempus solutionis, id est, quanti estimatur illa melioratio fundi tempore, quo solvenda est, non autem attendendum est ad id, quod expensum est, l. domus barbitaris, ss. de legat. 1. ubi Bartol. Bald. Paulus numer. 5. Alexand. numer. 1. Joan. numer. 4. & communiter scribentes, & lib. in fundo, ss. de rei vendicatur, Molina lib. 1. de primis. cap. 26. numer. 13. Quesada question. juris cap. 15. numer. 12. Anton. Gomez lib. 46. Taur. numer. 3. Matienzo

lib. 5. recipil. titul. 7. lib. 6. glossa 3. numer. 4. Burger de Paz junior quies. 7. civili. numer. 72. Simane, lib. Institut. titul. 9. numer. 110. Molina in consuetud. Paris. titul. 1. 6. 1. glossa 5. numer. 97. & 98. & contra Baldum, & Jafonem, qui contrarium abesse fundamentum confutantur, ut bene ait Molina in dicto cap. 26. numer. 13. ubi subdit, quod hinc tempore solutionis plus valeat, sive minus, solvendum est quod tunc valet, & refert multos. Et ratio est: quia illa melioramenta sunt possessoris: ergo sibi accrescent, vel decrecent in pretio. Item quia, cum sollicitio sit actus iustitiae commutativa, que equalitatem respicit, ad hoc tendere debet, ut nec plus, nec minus restituatur domino, sed equaliter: si autem tempore restitutions meliorationis pretium auctum est superfluum, quod consumptum in ea est, plus restituatur domino, si tantum pretium in ea expensum solvere: si autem eo tempore solutionis minus valeret estimatio, quam pretium in ea consumptum, & dominus deberet solvere integrum pretium consumptum, jam minus sibi restituatur: ergo ut servetur equalitas restitutions estimatio meliorationis pensanda est secundum tempus, quo solvit.

aut aliena, & servetur inegalitas, & sic Sarmiento citatus in a. fundamento, dicit tempore recuperare: & Navarra ibi citatus dicit, quod licet dominus sit pauper, adhuc possessor, licet mala fidei, nedium bonum, has utiles expensas recuperat, & querat ait, unde solvat. Et sic placet modus Sylof. Tabien. Angel. Armill. quod si non potest solvere has expensas, vendat ei rem: vel modus Alvari, & Joan. Garcia, quod solvat quotannis partem ex redditibus: & ut mos dicam, potest alter retinere rem illam, donec sibi solvatur.

12. Quintum fundamentum. Possessor bonae fidei non recuperat expensas voluntarias: quia cum he non cedant in domini utilitatem, cuicidem non potest attendenda est, ut diximus, non est equum, ut cogatur eas solvere, sed ut diximus, he cedemus, permititur in hoc casu abrario cum condicione dictis in 2. fundamento, lib. in fundo, ss. de rei vindicatu, lib. 44. tit. 28. part. 3. Sic Anton. Gomez l. 46. Taur. numer. 2. Matienzo lib. 5. recipil. titul. 7. 1. 6. glossa 3. numer. 3. Menoch. de recip. possess. remed. 15. numer. 530. ubi multos refert.

13. Hoc tamen habet duas limitationes: altera est, nisi eas dominus alias erat facturas; altera, nisi illico remillam vendat, & propter eas expensas augerat pretium, quod alias dandum erat. Et ratio est: quia si non fecisset has expensas, teneretur de deterioritate rei, lib. ei que, & fin. ss. depe. 3. bared. Si contra Hispanem sit de penit. & remiss. q. quid de pradam emittens, tenet Joan. Garcia de expensis, cap. 2. numer. 1. Anton. Gomez l. 16. Taur. numer. 2. Bartol. & communiter Doctores dicta l. in fundo, Sarmiento lib. 1. foliis. 1. 40. a. n. 1. uigil ad 6. ubi solvit textus fortiter in contradictionem, Matienzo Cod. de restit. 9. 6. in 2. responsione, & in 1. respof. Rosel. segit. 7. numer. 18. Navarr. in omnibus summis, cap. 17. n. 35. Menoch. de recip. possess. remed. 15. numer. 514. 537. Richardus 4. dict. 15. art. 5. quies. 6. Mercau l. 6. & 44. tit. 28. part. 3. & tenet Gregorius Lopez dict. lib. 41. de coram, entred. Burgos de Paz junior quies. 7. civili. numer. 35. ubi refert ad hoc Alvarum Valafex de iure emptio part. 1. q. 25. numer. 25. in fine, & Fazum de pignoribus. 4. membr. 5. numer. 8.

14. Sextum fundamentum sit. Hic possessor bona fidei in caibus, in quibus diximus, polis expensas recuperare, potest retinere rem melioratum, donec alter solvat expensas. Sic habetur lib. in ares, ss. de condit. indeb. lib. 44. titul. 28. part. 3. & ratio est, quia si in atrope casei jam illae expensae sunt utiles, & locupletarete dominus cum jactura alterius. Sic Menoch. lib. n. 532. 533. & Jean. Garcia de expensis, cap. 5. n. 26. ubi optimè docet etiam in his duabus casibus male fidei possessor recuperare expensas voluntarias.

15. Septimum fundamentum sit: licet aliqui dicant hanc bonae fidei possessor non teneri compensare has expensas necessarias, vel utiles cum fructibus ex re illa perceptis, ut si percepti aliquis fructus ex predio, vel aliquis redditus ex domo, sed debet habere integras expensas cum fructibus durante bona fidei perceptis, inquit utitur duplex fundamento: alterum est, quod fideicommissarius, id est, qui infinitus heres alienus rei, ut post mortem, vel certum tempus alteri restituit, recuperat expensas necessarias, vel utiles perpetuo duraturas, nec compenget cum fructibus, sed tructus facit suos, & integras expensas teneat solvere is, qui post tempus illud res est restituenda, l. emptor, ss. de rei vendic. & temere nulli allegantes Menochius de recip. possess. remed. 15. numer. 507. Matienzo lib. 5. titul. 7. lib. 6. glossa 3. numer. 4. Gratian. regn. 183. Mores de majoratu, l. 1. numer. 5. quies. 9. numer. 27. Molina lib. 1. de primis, cap. 26. numer. 14. Iust. Clas. lib. 4. recipil. numer. 25. 26. & 27. Sarmiento lib. 1. foliis. 10. numer. 5. Menoch. de recip. possess. remed. 15. numer. 517. Nazarr. lib. 4. de restit. cap. 1. numer. 34. fol. 248. Sylof. verbo expensa, q. n. 32. referens.

Baldum dicit hoc esse verum, licet initium eius patrum, ut omnia abraderet licet; hoc enim non obstante, ut maius hominum obstat, non licet abraderet, si dominus offerat dictam estimationem. Idem dicit Menochius n. 532. referens Martino.

Tertium fundamentum sit: possessor bona fidei recuperat expensas necessarias, quae bona fide fecit in re melioratione: Hoc est certissimum apud omnes, cum etiam possidente male fidei hoc concedatur, ut dicimus infra, & in fundamento sequenti citabimus leges: & ratio est, quia non patitur naturalis aquitas aliquem cum jactura alterius locupletari.

5. Nota primo hoc esse verum, non tantum in melioramentis ab ipsi possidente factis, sed etiam ab amico possidente contemplatione factis, nam & illa recuperat, & non habet rei. & l. sequenti, ss. mandatis, l. fed. si plures, ss. in arogato, ss. de vulg. ex quibus illa sumitur communis juris regulas. A me factum dicitur, quod mei contemplationis ab amico est factum. Sic referens Molina, & alios Menochius dicto rem. 19.

6. Secundum nota, quod ha expensas repetendas sunt secundum valorem temporis restitutions, non vero tempore, quo sunt facte; id est, cum fundus melioratus restituatur domino, reddere debet dominus impensis meliorationis secundum tempus solutionis, id est, quanti estimatur illa melioratio fundi tempore, quo solvenda est, non autem attendendum est ad id, quod expensum est, l. domus barbitaris, ss. de legat. 1. ubi Bartol. Bald. Paulus numer. 5. Alexand. numer. 1. Joan. numer. 4. & communiter scribentes, & lib. in fundo, ss. de rei vendicatur, Molina lib. 1. de primis. cap. 26. numer. 13. Quesada question. juris cap. 15. numer. 12. Anton. Gomez lib. 46. Taur. numer. 3. Matienzo

tit. 9. numer. 110. Molina in consuetud. Paris. titul. 1. 6. glossa 5. numer. 97. & 98. & contra Baldum, & Jafonem, qui contrarium abesse fundamentum confutantur, ut bene ait Molina in dicto cap. 26. numer. 13. ubi subdit, quod hinc tempore solutionis plus valeat, sive minus, solvendum est quod tunc valet, & refert multos. Et ratio est: quia illa melioramenta sunt possessoris: ergo sibi accrescent, vel decrecent in pretio. Item quia, cum sollicitio sit actus iustitiae commutativa, que equalitatem respicit, ad hoc tendere debet, ut nec plus, nec minus restituatur domino, sed equaliter: si autem tempore restitutions meliorationis pretium auctum est superfluum, quod consumptum in ea est, plus restituatur domino, si tantum pretium in ea expensum solvere: si autem eo tempore solutionis minus valeret estimatio, quam pretium in ea consumptum, & dominus deberet solvere integrum pretium consumptum, jam minus sibi restituatur: ergo ut servetur equalitas restitutions estimatio meliorationis pensanda est secundum tempus, quo solvit.

7. At multo verius est fructus harum meliorationum non esse compensandos cum expensis meliorationis: sed fieri compensatio fructuum rei secundum antiquum statum, antequam melioraretur. Ratio, quia illa melioratio est meliorans: ergo iniquum est, ut fructus illius meliorationis, qui sibi sunt, tamquam ex re sua percepti, compensent cum expensis meliorationis, quae sibi debentur. Sic tenet Joannes Garcia de expensis, cap. 23. numer. 56. dicens esse receptissimum apud supremum Regis Hispani Senatum, & sic liceat mutare iudicatum. Idem Molina in consuetud. Paris. titul. 1. part. 1. gloss. 5. & 1. numer. 86. Affidius dict. Neapol. 37. & juxta menefur, quia ex fructibus recompensat expensas in meliorationibus factas, fructus correspondentes partibus melioratis pertinent ad verum dominum, & in humo modum debet fieri ejusmodi recompensatio. Sic docti recentiores.

8. Octavum fundamentum. Malae fidei possessor expensas necessarias potest recuperare, l. dominum, & in lib. fundo, ss. de rei vendic. l. si ares, ss. de condit. indeb. lib. 44. titul. 28. part. 3. & ratio est, quia si non fecisset has expensas, teneretur de deterioritate rei, lib. ei que, & fin. ss. depe. 3. bared. Si contra Hispanem sit de penit. & remiss. q. quid de pradam emittens, tenet Joan. Garcia de expensis, cap. 2. numer. 1. Anton. Gomez l. 16. Taur. numer. 2. Bartol. & communiter Doctores dicta l. in fundo, Sarmiento lib. 1. foliis. 1. 40. a. n. 1. uigil ad 6. ubi solvit textus fortiter in contradictionem, Matienzo Cod. de restit. 9. 6. in 2. responsione, & in 1. respof. Rosel. segit. 7. numer. 18. Navarr. in omnibus summis, cap. 17. n. 35. Menoch. de recip. possess. remed. 15. numer. 514. 537. Richardus 4. dict. 15. art. 5. quies. 6. Mercau l. 6. & 44. tit. 28. part. 3. & tenet Gregorius Lopez dict. lib. 41. de coram, entred. Burgos de Paz junior quies. 7. civili. numer. 35. ubi refert ad hoc Alvarum Valafex de iure emptio part. 1. q. 25. numer. 25. in fine, & Fazum de pignoribus. 4. membr. 5. numer. 8.

9. At secundum quam estimationem, & quid faciendum, quando alter non est solvendum idem dic quod dixi circa possidente male fidei,

10. Nonum fundamentum. Possessor male fidei non recuperat expensas utiles, sed ei permititur abrario, si fieri potest sine prioris flatus detramento, l. dominum, & l. in fundo, ss. de rei vendic. Bartol. & communis dicta, in fundo, Idem diliponit l. 44. tit. 28. part. 3. Idem Anton. Gomez lib. 46. Taur. numer. 2. Sarmiento lib. 1. foliis. cap. 10. numer. 5. Menochius dict. lib. remed. 1. de revo. Anton. Gomez tom. 1. var. exp. 12. numer. 40. & lib. 46. Taur. numer. 2. ubi subdit, quod hic fideicommissarius non recuperat expensas voluntarias, sed ei permititur abrario, & allegat leges ad hoc. Alterum fundamento est: quia non fructus bona fidei possessor facit suos, lib. emptor, & lib. sumptus, ss. de rei vendic. Et sic hanc sententiam, quod scilicet non tenetur bona fidei possessor compenfare has expensas cum fructibus, teneat gloria l. in fundo, & lib. Bartol. ss. de rei vendic. & gloria l. sumptus, ed. tit. 1. tit. 2. tit. 3. numer. 3. numer. 27. Matienzo dict. lib. 4. recipil. numer. 12. & 13. Azevedo lib. 5. titul. 7. lib. 6. glossa 3. numer. 27. & 28. part. 3. At abique dubio dicendum est, teneat compenfare cum fructibus perceptis, deducit expensas in his colligendis factis. Sic habetur expressio lib. 41. & 44. titul. 28. part. 3. Et ratio est clara, quia saltus in foro conscientie tenetur: has fructus detinere, ut latet in materia de restit. Nec oblat primam fundationem oportet, quia ut dictum bene Molina, & Azevedo lib. citatis, ideo procedit, quia fideicommissarius ulique ad dicti restitutions adventum verus, ac perfectus dominus est: quia fructus omnino suos facit, nec compenget cum dictis expensis: scilicet in bonae fidei possessor, qui cominus non est. Hoc fundamento tenet Gregorius Lopez dict. l. 41. var. que defensum, Molina lib. 1. de primis, cap. 26. n. 14. Joan. Garcia de expensis, cap. 5. numer. 9. Covarr. l. 1. var. c. 8. n. 4. ver. quid igitur. Quod intellige de fructibus, in quantum ex eius factis est ditor; quia hos tantum tenetur restituere bona fidei possessor. Quia si pecunia illa, quia bona fide emundum alienum, erat empturus alium fundum, ex quo fructus erat perceptus, non in integris fructibus percepti fatus est ditor, sed deducendi sunt percepti ex alio fundo, qui non sunt compenandis cum expensis, percepti in quantum dum bona fide possedit. Sic nonnulli docti recentiores.

11. An vero hic bona fide possessor compenferet expensas meliorationum etiam cum fructibus habitis ex illa melioratione, Greger. Lopez lib. 41. in fine, titul. 28. part. 3. vide

12. Hoc limitat Sylof. restit. 3. quies. 7. dict. 1. in fine & verbo furtum, quies. 16. dicens male fidei possessor nonnulli docti recentiores.

B. Sanchez Confil. Moral. Tom. II.

recu-

D U B I U M XXXIII.

An si Joannes, v. g. constitutus sit ususfructarius omnium bonorum testatoris cum facultate, ut possit in suo testamento liberè disponere de quantitate centum aureorum ex dictis bonis. & moriatur ab intestato, sucedant in his centum aureis heredes ab intestato dicti Joannis, vel succedat is, cui proprietas bonorum relata est post obitum Joannis.

S. It conclusio. Succedit heredes ab intestato Joannis.

Probatur, quia, eo ipso quod Joannes non disponit, lex presumit habere tacitam voluntatem relinquendam suis hereditibus ab intestato, l. confidetur, si de jure codicilli, in principio illius verbis: Sed id est fiduciam datur possit ab intestato successori, quoniam creditur paterfamilias sponte sua his relinquere legitimam hereditatem. Secundo probatur ex t. i. §. 2. ver. quibus scinduntur, ex leg. 3. ubi Jurifconsuls acquirunt hec duo, & docet idem est relinquere aliqui rem suam, & illam illi non auferre, ut in illis verbis: Scindunt etiam fiduciam patrem postea, ad quos aliquid pertinet, & moriatur ab intestato, successor ad debita precedenter, nomine contracta ad illas meliorationes. Idem tenet Joan. Garcius de coniug. ex quaq. n. 90. in fine, addit tamen quod uxor non potest petere partem dimidiam harum expensarum, quas sive vir possidens majoratum solvit; ceterum enim ab eo facere.

31 Inimo Burgos de Paz junior illa q. 7. n. 39. 40. 41. dicit, quod licet esset possessor male fidei, si talia melioratione fuerint ad eum necessaria, quod res meliorata sine illis perire, tenetur etiam successor solvere, & constat ex dictis dub. praecep.

32 Secundo dico, quod talis bone fidei possessor potest premium illud retinere, donec alter solvat expensas, ut dictum est: fundamento quia l. in aren. si de conditi. indeb. & l. 41. 44. tit. 28. p. 3. absolute, & generaliter hoc ius retentio concedunt: & tenet Burgos de Paz junior q. 7. civili. n. 35. ubi ad idem referit Alvarus Valdecasus p. 1. de iure emph. q. 25. n. 25. in fine, & Fanum p. 1. p. 4. memb. 5. p. n. 8. & pro hoc expressis est Greg. Lopez l. 4. tit. 28. p. 3. vers. entregado, ubi ex illa lege collegit, quod hæres detinendi, qui renuit majoriam, potest retinere bona majoria pro expensis in ea factis ad perpetuum rei membrum.

33 Quod si obicias, quomodo admittitur hic retentio via compensationis, cum ad hoc requiratur, quod debitum sit clarum, & liquidum: ita in hoc calo non est ita, sed sub judice. Respondeatur, Doctores citatos senere esse ita claram, ut censeat esse locum compensationis. Sic docti retentiores à me consulti circa hanc diffinitionem, & objecionem, viii Doctoribus, & rationibus concuerunt.

34 Tertio dico, quod hic possessor bone fidei tenetur compensare fructus perceptos cum expensis meliorationis, fructus (inquit) qui in statu, in quo erat ante meliorationem, sed ecce illi prædictum illud solvit, secundum communem sententiam, ex quod in dubio maior est conditione possidentis, ex tunc sequitur iam possessor bona fidei, & quamdiu talis deducit expensas. Vide quæ latè dixi l. 2. fam. 4. 23.

35 Ultimo dico, quod de pretio, quo emit præsum, confundens illi sicut de aliis debitis majoratus possessoris, cum enim illud pretium non sit convertitur in utilitatem predicti, non est præsum pro eo obligatum: immo res suriva bona fide empta reddenda est domino, non petitio ab eo pretio, secundum omnes: Quare si successor majoratus non fuit heres aliorum bonorum liberorum venditoris, nec præsum illud convertitur in utilitatem perpetuam majoratus, non tenetur successor illud solvere, sicut nec alia debita majoratus possessoris, ut dixi dub. praecep. Si vero conversum in utilitatem majoratus, tunc habebunt locum opiniones posse dub. praecep. Quare cum hoc jam sub iudice sit, ut ibi vidimus, non potest se in hoc possessor bona fide habere, sed potius successorem in eo majoratus, ne scilicet ei in ea successione præjudicetur, & qualiter tem sivectionis, quæ cum perpetua, & individua sit, & à lege deferatur, & non ab ipso possesso, ita ea successio neque praeditur. Et confirmatur. quia ratio, ob quam justificatur dicta lib. 49. Taur. pariter procedit in hoc casu; ea enim ratio est, ut docent Anton. Gomez, endem. Tauri, numer. 4. Gutierrez lib. 2. præf. quæst. 81. Molina lib. 1. de primog. cap. 26. numer. 14. Burgos de Paz junior quæst. 6. civili, num. 10. quia iniquissimum est, quod is, qui successit in re fiduciam subiecta, qui tempore mortis tenetur eam alteri restituere, solvere tenetur id, quod aliter, qui etiam per tempus vita sue illam possedit, fructuique eius percepit, expendit; sed haec ratio similiter, procedit in hoc casu. Sic tenet Avendano lib. 46. Taur. gloss. 2. num. 1.

36 Negare tamen non poterit hæc sententia, quod illi possessor bona fidei licet et abdere, justa dicta supra, dub. 30. in fine.

37 Sed dico primò, quod talis possessor bona fidei potest

2 Primum fundamentum sit: quando ex contractu aliquo oriatr naturalis obligatio, & quando naturalis, & civilis simili, & quando neutra: dicendum enim est, quod nec ulla lex affluit contractui, oritur utraque obligatio: quando nec affluit illi, nec reficit, oritur obligatio sola naturalis: quando utrue illi reficit, neutra oritur: de quo dixi lib. 1. de matrimon. diph. 7. n. 15.

3 Secundum fundamentum sit. Duplex est pactum, quodam est non succedenti, seu renunciatio legitime facta ei, cui succedentem est: aliud est pactum succedenti, seu pactum de future successione, seu de hereditate viventi, ut cum quis in quadam tertium renunciat legitimam, vel partem, vel facit in favorem tertii pactum circa eam; circa quæ pacta quædum dubia sunt.

4 Primum-dubium est, qualiter valeat pactum non succedenti, seu renunciatio legitime facta ei, cui succedentem.

Sit prima conclusio. Tale pactum iure civili non valet: patet ex 1. pactum dotali, C. de collat. ubi dicitur tale pactum improbari: & l. pactum quod dotali, C. de pactis. & c. quamvis pactum, de poss. in 6. dicitur legem civilem tale pactum improbare, & Gutierrez dicit, cap. quamvis pactum initio, vocat hoc pactum nullum, & reprobatum à iure. Ratio hujus decisiois est, juxta communem, ut testatur Cœsar, dicit, c. quamvis pactum, 3. p. initio, n. 1. ne facilissime jus futurum modo prefigi accepto remittatur, que optimis est, licet ipsi eam reprobet. Aliam rationem ponit ipse, quia hæc renunciatio communitari fit à filiis ad parentum exhortationem, qui facilimè non ex libero consensu, sed non aucti ob parentem reverentiam refragari, eorum future successioni renunciant.

5 Hinc fit; non tantum jus non assisteret huic contractui, sed etiam illi reficit: patet ex dictis, quia cum reprobatur, & rejetur.

6 Secunda conclusio: cùm hoc pactum non sit contra bonos mores, iure canonico firmatur iuramento: patet ex c. quamvis pactum, de poss. in 6. que etiam servanda est à iudicibus feclaribus, & possunt ad id compelli per censuras, quia agitur de concordientibus peccatum. Sic gloria d. cap. quamvis pactum, 3. p. initio, n. 1. ne facilissime jus futurum modo prefigi accepto remittatur, que optimis est, licet ipsi eam reprobet. Aliam rationem ponit ipse, quia hæc renunciatio communitari fit à filiis ad parentum exhortationem, qui facilimè non ex libero consensu, sed non aucti ob parentem reverentiam refragari, eorum future successioni renunciant.

7 Tercia conclusio: cùm hoc pactum non sit contra bonos mores, iure canonico firmatur iuramento: patet ex c. quamvis pactum, de poss. in 6. que etiam servanda est à iudicibus feclaribus, & possunt ad id compelli per censuras, quia agitur de concordientibus peccatum. Sic gloria d. cap. quamvis pactum, 3. p. initio, n. 1. ne facilissime jus futurum modo prefigi accepto remittatur, que optimis est, licet ipsi eam reprobet. Aliam rationem ponit ipse, quia hæc renunciatio communitari fit à filiis ad parentum exhortationem, qui facilimè non ex libero consensu, sed non aucti ob parentem reverentiam refragari, eorum future successioni renunciant.

8 Nota primò, quod licet textus d. cap. quamvis pactum, loquatur de filia renunciante, dum nupti tradiebatur: at tam recte, quod fiat tempore nuptiarum, vel ante nuptias, vel post eas, modo filia renuncians hereditatem paternam, dicitur, & hæres suo intelligitur filipulari. Quarto probatur, quia communiter DD. dicunt, quod si quis per contractum emphysis accepit aliqua bona pro tempore sue vice cum facultate, ut possit nominare aliam secundam viam, & mortuus est non facta nominatione, confutur nominare hæredem, atque ita illa succedit in dicta secunda via. Sic tenet Alexand. conf. 232. num. 3. lib. 6. & alii plures, quos referat, & sequitur Gutierrez ibi, §. improprietate lex civili.

9 Nota secundò, quod licet textus d. cap. quamvis pactum, loquatur de filia renunciante, dum nupti tradiebatur: at tam recte, quod fiat tempore nuptiarum, vel ante nuptias, vel post eas, modo filia renuncians hereditatem paternam, dicitur, & hæres suo intelligitur filipulari. Quarto probatur, quia agitur de concordientibus peccatum. Sic gloria d. cap. quamvis pactum, 3. p. initio, n. 1. ne facilissime jus futurum modo prefigi accepto remittatur, que optimis est, licet ipsi eam reprobet. Aliam rationem ponit ipse, quia hæc renunciatio communitari fit à filiis ad parentum exhortationem, qui facilimè non ex libero consensu, sed non aucti ob parentem reverentiam refragari, eorum future successioni renunciant.

10 Sed quid, si nullam dotem recipiat? aliqui tenent non valere, quia textus dicit, date contenta. Sic Anch. Matth. de Affiliis, Barbatus, quos referat Gutierrez, & alii, quos referat Cœsar, at contrarium, tenent, & probant Cœsar, ibi, 3. p. §. 2. n. 6. Gutierrez ibi, §. ut date contenta, n. 1. Ant. Gomez, l. 2. Taur. n. 7. Molina l. 2. de primog. c. 3. n. 27. & alii, quos hi allegant.

11 Tertio nota, idem dicendum esse de pacto, seu promissione de renuncianda paterna hereditate facta patri: quia abfique juramento non valet: at jurata valet immo eo ipso facta censeatur renunciatio. Sic Bald. Roman. Bericus, repertum. Idem omnino Manica de conspi. ult. volum. tit. 7. c. 6. t. 2. 4. Calatas, de Persica de nominat. emphysis, q. 2. n. 28.

12 Sed nota, quod si sunt plures hæres, quando illi, qui accepti emphysis pro tempore vita sua, & alterius, quem nominaret, si non nominavit, tenentur hæredes minorum. Sic quidam doctus jurisprudentia.

D U B I U M XXXIV.

An ex renunciatione legitima, vel ex pacto de futura successione oritur action naturalis, ita. teneatur, qui bæo pacta invicti illi, bæo in foro conscientia, licet non oriatr actio ci vilis, id est, non cogatur in foro externoflare contractu.

1 A Nequam respondemus ad questionem propositam, oportet supponere aliquam, & premittre resolutionem aliquorum dubiorum circa hec pacta, ad videndum, quando summa validia: & inde gradum faciemus ad solutionem propostu dubii, ad videndum sic illicet, an, quando talia pacta non producent obligationem civilem, producent naturalem.

Tb. Sanchez Conf. Moral, Tom. II.

B 4 hare.

13 Quinta nota, quod licet textus loquatur de filia, que renunciavit dote contenta, procedit etiam in filio mafculo quacumque ratione recipiente aliquid, & renunciante cum iuramento. Sic Gutierrez d. §. a filia, n. 4. dicens gloria.

14 His fit, licentiam testandi, quam possunt parentes, quantumcumque habeant alios filios legitimos, in eorum praedictum concedere filio, ut possit ad libitum disponere, & ea habita poterit filius relinquere parentibus, ut libere disponere inter filios, & exterros, ut latifimè probat Gutierrez d. c. quamvis pactum, initio, n. 19. & 44. Cœsar l. 6. Taur. n. 74. & supponunt Tello, & Molina statim citandi: fit, inquam, hæc licentiam debere esse cum iuramento, alias non valet: quia est renunciatio omnia.

